

ПРОЯВ ГЕНДЕРА В МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Тулюлюк К.В.

*Чернівецький Національний університет,
м. Чернівці, вул. Коцюбинського 2,
e-mail: kt.80@mail.ru*

Соціолінгвістична модель функціонування мови є складною, багатокомпонентною системою багатьох взаємопов'язаних елементів, які обумовлені, в першу чергу психічними та фізіологічними особливостями людини. З іншого боку, соціальними, до яких належать культурні, етнічні чинники, та економічними факторами. Все це впливає на формування індивідуального мовного варіанта – ідіолекту, до якого входять екстралінгвістичні та лінгвістичні аспекти мовленнєвої поведінки [5, с.13].

В центрі досліджень сучасної гендерної лінгвістики знаходиться питання про особливості, та, в першу чергу, відмінності мовної поведінки чоловіків та жінок. Сюди в першу чергу відносяться особливості використання мовних засобів (лексика, синтаксичні конструкції, мовні звороти), тактика мовної поведінки в різних комунікативних ситуаціях представників чоловічої та жіночої статі.

Щодо особливостей прояву гендера безпосередньо в спілкування за допомогою конкретних мовних засобів, існує цілий ряд гендерно-позначених штампів. Дослідження цих штампів дозволяють встановити ряд закономірностей, щодо мовних розбіжностей чоловічого та жіночого мовлення, або особливості мовленнєвої поведінки обох статей. В процесі порівняльного опису комунікативної поведінки чоловіків і жінок встановлені певні гендерно-маркіровані ознаки:

- речення чоловіків є коротшими за жіночі;
- чоловікам властиво робити граматичні помилки;
- чоловіки вживають більше іменників і прикметників, відповідно, жінки вживають більше дієслів і часток [3, с.].

О.В. Дудоладова характеризує відмінності чоловічого та жіночого мовлення відзначає: «...чоловіки частіше перебивають, більш категоричні в своїх судженнях і оцінці, прагнуть керувати діалогом, чоловіки говорять більше, ніж жінки. Чоловіки, в цілому, набагато частіше вживають абстрактні іменники, а жінки – конкретні (в тому числі власні назви)» [4, с.126].

Цікавим є факт використання чоловіками іменників і прикметників протилежної, жіночої, статі і, відповідно, навпаки. Герцовська Н.О. зазначає, що «жінки вживають більше зменшувальних суфіксів і ввічливих форм, частіше називають партнера по комунікації по імені й у цілому використовують більше контактно-налагоджувачих мовних стратегій». [2, с.8].

«My dearest Cecilia» [9].

«a very dear friend» [9].

«Tenderly, dearest, I breathe thy sweet name...» [8].

«Calvert, honey,' Calliope says» [8].

«Oh dear no," said Mary at once» [14].

Щодо емоційної забарвленості чоловічого і жіночого мовлення, слід відзначити, що для чоловіків характерним є більш раціоналістичні оцінки дійсності та їхня мова є менш емоційною в порівнянні з жіночою. Емоційних і сенсорних оцінок у мові чоловіків менше, бо вони виділяли частіше естетичну, ніж етичну сторону предмета чи явища навколишньої дійсності [2, с.8]. Бесонова О.Л. з цього приводу зазначає: «Жіноче мовлення включає в себе велику кількість емоційно оцінювальної лексики, в той час, як чоловіча оцінювальна лексика частіше стилістично нейтральна. Найчастіше жінки схильні до інтенсифікації, насамперед, позитивної оцінки. Чоловіки частіше і більш впевнено використовують негативну оцінку, включаючи стилістично занижену, лайливу лексику і інвективи; вони набагато частіше використовують сленгові слова і вирази, а також не літературну та ненормативну лексику» [1, с.43]:

«Good heavens! - cried I» [10]

«You're *crazy*, Nick,' he said quickly. '*Crazy as hell*» [7]

«a young man *full of zeal and courage*» [9]

Американська дослідниця Робін Лакоф запропонувала ряд ознак, що відрізняють жіночу мову від чоловічої: ухильні фрази (sort of., kind of...), підсилювальні слова і фрази (so, very), «порожні означення» (divine, adorable), надзвичайно ввічливі форми (Would you mind?..), вибачення, евфемізми з метою уникнення грубої лексики, непрямі прохання (I'm so thirsty), модальні конструкції (can, would, should; Should we...), прямі цитати та своєрідне почуття гумору (жінки не вміють розповідати жарти і часто не розуміють анекдотів) [11 с.56]. Також, А.Кириліна запропонувала ще ряд відмінностей чоловічого та жіночого мовлення. На думку дослідниці, маскулініними ознаками мовлення є: вживання термінологічної та професійної лексики; використання абстрактних понять та негативних конструкцій; вживання емоційно-незабарвлених чи емоційно-нейтральних слів [6, с.53].

«Her tone was peculiar, and she spoke in a *sort of* brooding way as though she were weighing something in her own mind» [10, с.10].

«...*would you* object if I make a suggestion? You wear a *very valuable* ring. I think it is entirely safe, but - who can tell?» [13]

Щодо синтаксичних розбіжностей в чоловічому та жіночому мовленні, Е.І. Горошко зазначає, що в реченнях чоловіки частіше використовують підрядний, рідше сурядний зв'язок; в порівнянні з жіночими реченнями рідше зустрічаються окличні, питальні та неповні речення [3, с. 28-41].

«What do you mean by that? That she was educated, lady-like, pretty, or what?» [10]

Наведені факти говорять про те, преференції у використанні тих чи інших мовних засобів чоловіками і жінками в письмовій мові існують і таким чином розбіжності говорять про існування певної системи факторів, що зумовлюють дані розбіжності. Поняття гендерних розбіжностей у мові чоловіків та жінок яскраво розкривається за допомогою аналізу структур мови. Недоречно говорити про існування постійного набору ознак чоловічої і жіночої мови, але можли-

во встановити визначені статистичні закономірності, властиві чоловічому й жіночому стилям письма.

Список літератури

1. Бесонова О.Л. Оцінний тезаурус англійської мови: когнітивно-гендерні аспекти / О.Л.Бесонова. – Донецьк: ДонНУ, 2002. – 362 с.
2. Герцовська Н. О. Проблема гендеру у сучасній лінгвістиці: чоловіча і жіноча мова. Мукачівський державний університет м. Мукачево. Наукові записки. Серія «Філологічна». Випуск 38. Ст.7-9.
3. Горошко Е. И. Особенности мужского и женского стиля письма / Е. И. Горошко // Гендерный фактор в языке и коммуникации. – Иваново, 1999. – С.28-41.
4. Дудолодова О.В. Гендерные аспекты речевого взаимодействия / О.В.Дудолодова // Функциональная лингвистика. Итоги и перспективы: материалы науч.конф. – Ялта: ТНУ, 2002. – 265с.
5. Каменская О.Л.. Гендергетика - наука будущего // Гендер как интрига познания: гендерные исследования в лингвистике, литературоведении и теории коммуникации. Альманах. Пилотный выпуск. – Москва, 2002. – с.13.
6. Кирилина А. В. Развитие гендерных исследований в лингвистике / А.А.Кирилина // Филологические науки. – 2003. - №5. – с. 51 – 56;
7. F.Scott Fitzgerald. The Great Gatsby [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ebooks.adelaide.edu.au/f/fitzgerald/f_scott/gatsby/
8. Zona Gale. Friendship Village [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.gutenberg.org/ebooks/26644>
9. Anna Katharine Green. The Mill Mystery [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ebooks.adelaide.edu.au/g/green/anna_katharine/mill_mystery/
10. Anna Katharine Green. A Strange Disappearance [Електронний ресурс]. – http://ebooks.adelaide.edu.au/g/green/anna_katharine/strange/chapter20.html
11. Lakoff G. Women Fire and Dangerous things / G.Lakoff. – Chicago University, 1990 - 123р. Н.Д.
12. Lawrence. Women in Love. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ebooks.adelaide.edu.au/l/lawrence/dh/l41w/chapter31.html>
13. Mary Roberts Rinehart The Amazing Interlude [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ibiblio.org/gutenberg>
14. Virginia Wolf. Night And Day. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ebooks.adelaide.edu.au/w/woolf/virginia/w91n/>